

ROKOVNJAČI

JOSIP JURČIČ in JANKO KERSNIK

Roman Rokovnjači, je pravzaprav sestavljen iz 2. Delov. Prvih 11 poglavij je napisal Josip Jurčič, nato pa je po njegovi smrti leta 1881 nadaljnih 13 poglavij nadaljeval pisati Janko Kersnik. Ker sta bila zelo dobra prijatelja in ker je Jurčič za ta roman imel napisan celoten načrt, je Kersnik zelo dobro in brez opaznih razlik roman dokončal. Roman je bil dokončan nekje med letom 1881 in 1882. To delo je nastalo ravno na koncu romantike in kmalu zatem se je na slovenskem začel realizem.

To je zgodovinski roman, ki zajema resnično časovno oznako saj se zgodba v romanu dejansko odvija med časom, ko so rokovnjači delovali na slovenskem. Roman se začne z letom 1810 in zajema dobo približno 45. let z zaključkom okoli leta 1855. Obdobje, v katerem se roman odvija, je čas Ilirskih provinc. Te so bile pod upravo Francozov. Glavno mesto provinc je bila Ljubljana.

Roman prikazuje življenski stil tistega časa, ljudi in njihov značaj, predvsem pa predstavi rokovnjaški način življenja in rokovnjaški način razmišljanja.

O rokovnjačih in rokovnjaštvu je poročal že Valvazor. Rokovnjači so bili vojaški begunci, ki jim ni dišala dolga vojaška služba (Takrat so to službo morali opravljati od 7 do 14 let). Zato so le ti pobegnili v gozdove, kjer so živeli v trdno urejeni skupnosti. Središče rokovnjaškega gibanja je bilo v težko dostopnih gorah, na meji med tedanjo Kranjsko, Štajersko in Koroško. Za večjo tajnost so celo izumili svoj jezik.

Glavna oseba v tem romanu je bil Nande, poznan tudi kot Gropa-rokovnjaški poglavar. Njegovo pravo ime je bilo Ferdinand. Živel je dvojno življenje. Ponoči je bil poglavar rokovnjačev, ki je užival v tem, da je imel oblast in moč. Še posebej je to vidno v romanu, ko je pokazal prstan krojaču in je ta takoj začel govoriti z njim s strahospoštovanjem. Bil je maščevalen, kar pa lahko tudi razumemo, saj je bil po krivem obsojen kraje in je bil zaradi tega poslan v vojsko, iz katere je dezertiral in zaživel kot rokovnjač. Podnevi pa je zaživel kot Nande, premožen fantič iz Celja, ki je ravnokar kupil posest v bližini dogajanja. V resnici Ferdinand ni bil slab človek. Zmožen je bil tudi ljubiti. Želel je zbežati s Polono, se poročiti in si z njo ustvariti družino. To mu je kasneje delno tudi uspelo.

Roman se prične na mestnem trgu v Kamniku, kjer so meščani na sramotilni steber privezali berača. Okoli njega se je zbrala množica in ga poniževala. Ko pa so oznanili njegovo obtožnico, je le ta izginil in vsi so bili prepričani, da so ga rešili rokovnjači. Zaradi tega je mestni uradnik izdal oglas da podeli nagrado vsakomur, ki bi karkoli vedel o rokovnjačih.

Tu se prične prvi zaplet med Blažem Mozoljem in Rokovnjači. Blaž Mozolj je bil vaški pijanček, ki je o vseh veliko vedel. Blaž ni bil slaba oseba, le preveč in prerad je dvigal komolec in pil dobroto, ki nam jo daje vinska trta. Zelo rad se je tudi tepel saj je bil bolj močan in visok, in se je zmeraj rad hvalil, kako je vedno prišel iz dvoboja kot zmagovalec. Živel je z ženo pokojnega brata in njenima dvema otrokoma. Pri hiši in okoli nje pa ni bil v veliko pomoč, saj je večino dneva nergal ali pa zbadal ljudi. Bil je tudi zelo trmast in zaletav. Lep primer je, ko se Blaž za prazen nič spopade z rokovnjači. V krčmi je spet preveč spil in kar obtožil tri može v kotu krčme da so rokovnjači. Tako jih je zmerjal cel večer, ko pa so ga le ti napadli. ga je moral rešiti Nande, ki je bil tudi prisoten v krčmi. Rokovnjače je nagovoril v rokovnjaškem jeziku in ti so ga ispustili. Blaž je bil tudi prebrisan in zvit kot lisica. Spomnim se dela, ko je dal čevljarju popraviti čevlje nato pa tam zaspal. Ko je nekdo vstopil v čevljarno, se je naredil da švedno spi in tako izvedel, da je njegova hči Polonca zaljubljena v rokovnjača ter da je čevljar prav tako rokovnjač. Še istega večera je odhitel do mestnega uradnika in mu to povedal. Ker pa so rokovnjači izvedeli kaj je Blaž storil,

so ga tistega večera, ko se je ta vračal iz Krčme, do smrti pretepli. Odrezali so mu roko in jo nesli mestnemu uradniku na dom in mu jo pustili pred vrati, kot svarilo, naj jih ne lovi več. Nandetu Blaževa smrt ni bila preveč pogodu saj je bil le-ta Polončin stric, v katero se nehote zaljubi.

Roman je poln različnih rokovnjaških podvigov in zapletov. Eden večjih in ob enem tudi zadnjih je bil ta, ko so iz zasede napadli in oropali francoske vojake, ki so spremljali kočijo z denarjem in si na ta način prilastijo velik kup denarja.

Zgodba se zaplete ko se Nande – njihov vodja, zaljubi v Polonco, in se celo odloči z njo pobegiti. Polonca je bila do ušes zagledana v Nandeta. Čeprav je vedela da je Nande rokovnjač, si je želela zbežati z njim in si z njim ustvariti družino. Ni bila ravno premožna, saj je njena družina imela samo manjši kos zemlje in hišo v kateri so živeli. Bila je nečakinja Blaža Mozolja, ni pa vedela da ga je dal Nande ubiti. Zmenita se da se bosta dobila pred njeno hišo, ko bo le ta opravil še zadnji rop. Ker pa je po ropu Nande(Groga) razdelil denar med rokovnjače večino pa vzel, so le ti posumili da jih ta namerava zapustiti. Zato so skovali načrt, kako bi ga izdali. Medtem ko se je ta vračal k Polonci, ga rokovnjači izdajo francoskim oficirjem, ti pa ga pričakajo pred Poloncino hišo, skriti v grmovju. Ko je prišel se je seveda upiral, med ruvanjem pa oficirji poškodujejo tudi Polončinega brata ki kasneje tudi umre. Nandeta ujamejo in ga odvedejo na grad, kjer je gospodaril Štefan. Ta je bil Nandetov mlajši brat. Med pogovorom sta se brata dogovorila, kako bi Nande lahko pobegnil. Štefan mu je dal pilo in še isto noč je nande zbežal iz gradu. Naslednji dan je Štefan za njim poslal svojo vojsko čeprav je vedel da ga nebodo več ujeli.

Tako je Polonca le dočakala, da sta skupaj z Nandetom zbežala v Gradec. A že po 2. letih Nandeta nekdo spozna kot dezertarja in le ta je zopet prisiljen zapustiti dom. Da ga ne bi spet ujeli, se zateče v francosko vojsko in še isto leto, ga v spopadu z Rusi proglasijo za mrtvega. Polonca ga je kljub vsemu upajoč na njegovo vrnitev čakala še nakaj let, a se na koncu zaradi nesrečne novice o smrti matere Mozoljke, vrne na domačijo, ki jo podeduje po pokojni materi. S hčerko je nato tam živela do svoje smrti saj za Nandetom ni bilo nobene sledi več.

Knjiga rokovnjači bralcem sporoča, da so se v tistem času ljudje v silnem efektu odločali za razbojništvo, a dober značaj človeka lahko tudi med razbojniki ostane dober. Dokaz za to je v knjigi Ferdinandovo dobro srce, ki je kljub krivicam, zaradi katerih se je podal v razbojništvo, sposobno pomagati sočloveku v nasreči in se zaradi ljubezni odpovedati nepoštenemu življenju.

ROKOVNJAŠKA PESEM

Halo, na finfranje!
Šranci, golcovno prtragajte!
Makarone bomo pahal,
z judovno zamahnene.
Prevod : Halo, na veselico!
Otroci, drv prinesite!
Žgance bomo kuhali,
s slanino zabeljene.